

Historia alkoi uudelleen - mitä tehdä?

"Uskon, että valtiotiede ja kielet tarjoavat elämäni parhaat mahdollisuudet, mieltii Pilvi väläyttäen esiin YK:n tehtävät."

Näin esitin tämän lehden haastattelussa reilut 11 vuotta sitten. Olin juuri saanut stipendin United World College -lukioon suorittamaan kansainvälistä ylioppilastutkintoa. Odotin "auttamistyötä pakolaisleireillä" ja yleistä "suuntautumista ulkomaille opiskelemaan", jota pidin "varteenotettavana".

Haastattelu henkii aikaa, jolloin historia näytti loppuneen niin kuin Francis Fukuyama otsikoi suurta huomiota saaneen kirjansa 1992. Suurten ideologisten konfliktien ajateltiin päättyneen. 1990-luvun alkuun tultaessa Berliinin muuri oli kaatunut, apartheid Etelä-Afrikassa siirtynyt historiaan ja kehitysennusteet eri puolilla maailmaa olivat aiempaa lupaavampia.

Liberaaleihin arvoihin perustunut maailmanjärjestys, joka korosti suvaitsevaa ja avointa yhteiskuntaa, köyhyyden vähentämistä, sukupuolten tasa-arvoa, ihmisoikeuksia ja aseistariisuntaa, vaikutti pysyvältä voitajalta.

Yksinkertaisesti: vallitsi laaja yksimielisyys siitä, millainen maailman tulisi olla ja mitä sen eteen olisi tehtävä. Suunta, tavoitteet ja keinot olivat selkeät.

HISTORIA nytkähti kuitenkin uudelleen liikkeelle. Ensimmäiset merkit nähtiin jo 1990-luvulla. Teollisuusmaiden sisällä talouden uusliberalismi kyseenalaisti yhteisvastuuseen nojanneen yhteiskunnallisen ajattelun "taloudellisesti kestävämmänä". Kovi-en taloudellisten arvojen nousu, Jugoslavian hajoamissodat, tai huonosti toteutuneet kehitystavoitteet näyttäytyivät kuitenkin vielä lähinnä poikkeamiksi "normaaliudesta". Todelliseen vauhtiin historia pääsi syyskuussa 2001.

Uudelleen alkanut historia kulminoituu Yhdysvaltojen "terrorismin vastaisen sodan" hallitsemaan maailmaan. Sota on muodostunut kattokäsitteeksi uudelle maailmanjärjestykselle. Rajojen sulkeminen, toiseuden pelko, viholliskuvien luominen, muurien rakentaminen, kansainvälisen oikeuden halveksunta, sotavoiman käyttö ja asevarustelun kiihtyminen määräävät maailman suunnan. Demokraattinen valtio aloittaa täysimittaisen hyökkäyssodan. Aseintoilijoiden etujärjestö saattaa ratkaista Yhdysvaltojen presidentinvaalit. Suomalainen radiokanava pyytää ihmisiä soittamaan ja kertomaan, pelkäävätkö he terrorismia Suomessa.

Yhteiskunnalliseksi avainsanaksi länsimaisessa on tullut avoimuuden sijasta turvallisuus.

SUOMESSA vuosikymmeniä jatkunut talouskasvu ei ole tuonut pysyvää hyvinvointinetaa. Tasa-arvo polkee paikallaan, jos tarkastellaan palkkaeroja: miesten euro on edelleen naiselle 80 senttiä. Arvotutkimuksien mukaan asennevammat ulkomaalaisia kohtaan eivät ole parantuneet.

Maailma, jossa historia on alkanut uudelleen edellyttää aivan erilaisia asioita ja valmiuksia kuin maailma, jossa historia oli päätynyt. Hyvän maailman reseptin soveltamisen ja hienosäätämisen sijaan nyt pitäisi vaikuttaa suuriin suuntiin ja rakenteisiin, talouden toimintamekanismeihin ja työn organisointiin.

Samalla minä ja ikätoverini ihmettelemme, kuinka suhtautua maailmaan, joka on ihan toinen kuin mihin aikuisuuden kynnyksellä kasvoimme ja minkä puitteissa mietimme tulevaisuutta - YK-tehtäviä tai muuta. Olemme lievästi hukassa, koska maailma, johon valmistauduimme, on lakannut olemasta. Toimintaympäristö on muuttunut. Maailmalla ei olekaan suuntaa, jonka on valmis allekirjoittamaan.

Siksi suuntaan pitää vaikuttaa. Virkamiehen sijaan tulisi ryhtyä poliitikoksi, toteuttajasta linjaajaksi.

ONKO NÄILLÄ kolumneilla sitten poliittista agenda tai tavoitteita? Ilman muuta: avoimen ja moniarvoisen maailman ja yhteiskunnan puolustaminen. Mihin suuntaan maailma näyttää olevan menossa? Mitä poliittiset linjaukset ja kannanotot tarkoittavat? Miten linjaukset heijastuvat arkipäiväämme?

Viiden viikon välein. Kuulumisiin, hyvät ihmiset, hyvät lukijat.

Pilvi Torsti